

čvrstnem divjaku. Sad je jesenski, majhen, zelen, pa jako dober za gospodarstvo in izvrsten za bruškovec.

30. Zimska apotekarica (Winter-Apothekerbirne) se sadi po pelju, ob stezah in navadnih krajih. Drevo je zelo velike rodovitnosti, čvrsto raste in se ga nobena bolezen ne loti. Sad je zimski, ki se da hraniti do meseca maja ali velikega travna; je velik, zeleno-rumen in najdojstojniši za kuhinsko rabo in gospodarstvo.

Kar se tiče zasajenja ob stezah izmed popisanih brusčk, so najprilicnejša plemena tista, ki imajo visoka debla, manj mlkavno sadje, in če se z drevesa vzame, ni koj za jesti in vendar popolnoma doraste in dozori, in tako lastniku sad ostane, čeravno je drevje ob potih in stezah, kjer se drugače od brezvestnih ljudi hudo pokrade.

Za mizo so pa tale: Angleška poletna maslenka. Pikasti trn. Podolgovatka. — Za gospodarsko rabo! Velika vinka. Kikovka. Tepka šampanjka.

Gospodarske stvari za domačo rabo.

Kako se pokonča predenica na detelišču. Neki imenit gospodar naznanja, da je proti temu zelo škodljivemu plevelu najgotovješa pomoč kravja scavnica, ker če se z njo predenica polije, počrni in se ne pokonča samo, temoč detelja raste po tem tim čvrsteje.

Drugi gospodar pa pravi, da je najbolje, če se meseca septembra tista mesta na detelišču, na katerih raste predenica, pokrijejo z rženo slamo za pol čevlja visoko in se slama zažge. Predenica zgori s korenjem vred, ki ne sega globoko, metlika pa v osmih dnevih spet žene in se očisti. Paziti pa se mora: 1. Da se slama za dva čevlja dalje potrosi, kakor se kaže predenica; 2. z rokami potlačena slama mora ležati na dva palca visoko tako, da je toplota ravno prav, da se vniči korenje predenično, brez da bi metlikinemu korenju, katero globoko leži, škodovala.

Vlakno od črnega zleza (malva rotundifolia) V Majungnu vrže neki gospodar kesno v jeseni steblice črnega zleza na gnoj. Ko se je gnoj vozil na polje, opazi, da se je na gnoj vrženo steblo črnega zleza premenilo v tepo vlakno belo in močno kakor se ne more boljše želeti, vsakako nekoliko grobo ali vendar prav dobro za vože, grobo platno in za vreče.

Naj sigurnejši način jajca na mehko skuhati. Koliko je potrebno časa, da se jajca na mehko skuha, to ljudje merijo na različne načine. Sploh se pravi: vrži jajce v zakipljeno vodo tako dolgo, dokler si zmoliš očenaš in jajce je najboljše na mehko kuhano. Da vendar ta čas ni celo siguran, se že lahko vidi iz tega, ker ne tečejo vsi jeziki jednako hitro. Neki gospodarski list pravi zato: Kedar ti voda zavre, vrži jajce v njo in odmakni hitro lonec od ognja, kedar je prestala voda vreti, so jajca najbolj na mehko kuhana.

Pomoček proti kukcu. V pomladi kdar drevesa cvetejo, pridejo neki kukci na cvetje in iznesejo svoja jajca v plodnico (iz ktere se sad izrodi) in škodijo na ta način drevesom, cvetju in sadu. S plodnico, ktera se razvije v sad, se razvije tudi črv in pride v meso sada (jabelko, hruško itd.) Da se ti črvi odpravijo, se mora cvetje večkrat poškopiti z vodo in octom. Vzame so en del octa in 9 delov vode.

Pod lipo.

(Zbrano je mnogo kmetov pri Ljubomiru.)

Semenko. Danes g. učitelj dolgo ne pridejo k seji, ali nam nebi znali Vi g. Igljč kaj do tečas povedati, ker časnike smo že vse prebrali.

Igljč. Zakaj pa ne, hočete morebiti kaj zabavnega čuti, ker o politiki bodemo pa tako kesnej govorili.

Črtič. Da, da! Le nekaj zabavnega, saj je zdaj pust.

Igljč. Poslušajte tedaj neko domačo pravljico: Siv kmet, kteremu so že po životu pokale kosti, je oral v Bobovcu svojo njivo. Bliža se mu naenkrat bogato oblečen popotnik (bil je cesar Jožef II.) n ga vpraša: „Kaj pa oče, nimate nobenega sina, da bi v vaši starosti mesto vas oral?“ Kmet si pot zbrise raz čela in reče: „Pač imam tri sine, pa pare niso noben za moje delo!“ — „Kako pa to?“ vpraša cesar, „kaj pa so?“ — „No, eden je berač, ta mi ne more pomagati, ker sam nima nič“, odgovori starček, „drugi je

ropar, ta mi noče pomagati, tretji pa je celo morivec in spravlja ljudi iz sveta.“ Dregetec zletel je cesarju po rebrib, ko je čul ta odgovor, vendar vpraša dalje: „Nekake, čudne stvari pravite oče, ne razumem Vas!“ Kmet reče dalje: „Prvi je kapucin, mora sam beračiti, drugi je odvetnik, ali po naše doktor, o teh tako veste, kako ravnajo, in tretji je zdravnik, o teh se tudi pravi, da spravlja ljudi pod zemljo; zdaj veste tedaj, kaj sem hotel povedati.“ Tako se je odrezal kmet, in cesar ves zamišljen je šel svojo pot naprej.

Ljubomir (ki je stopil pri zadnjih besedah v sobo.) No kaj Vam je Igljč celo nekaj o cesarju pripovedoval?

Semenko. Pripovedoval nam je neko narodno povest o cesarju Jožefu in kmetu, kakih se mnogo čuje o imenovanem cesarju. O čem pa bomo danes govorili, g. učitelj.

Ljubomir. O čem hočete, samo mi recite, kaj hočete vedeti.

Črtič. Jaz bi rad vedel, kaj pomeni beseda demokracija in potem demokrat.

Ljubomir. Spominjam se še, da smo že lani govorili o aristokraciji in smo tamo rekli, da pomeni vlado najboljših, in da se zdaj ta beseda prav za prav jemlje kot za vlado žlabtnežev. Ravno ti aristokraciji nasprotna je demokracija, po našem ljudovladstvo, t.j. vlada, kjer imajo vsi ljudje že od rojstva enake pravice, in kder odločuje ljudstvo vse po svoji volji. Demokrat pa bi tedaj pomenilo toliko, kakor ljudooblastnik; navadno se vendar zdaj imenujejo demokrati oni, ki delajo do tega, da bi se vpeljala popolna demokratična vlada.

Igljč. Kaj pa je tedaj ochlokracija?

Ljubomir. Beseda ochlokracija pomeni toliko, kakor vlada drhali, tuka tlač ijo zločesti ljudje boljše in tedaj z večino nastane anarhija.

Semenko. Kaj pa je to anarhija?

Ljubomir. Anarhija se pravi stanje popolnega nereda v državi, kjer vsak ravna po svoji straslti, in kjer postave nimajo nobene več moči.

Drozgalec (stopi v sobo.) Za božjo vojo sosedje, ali ste pozabili, da ste mi obetali, da pridete danes k meni na bal; vse je že pripravljeno, kakor sem na drukanih četelnih obetal, krofelnj so že pečeni, prata se že na špisu vrti, iz mesta mi je pot pripeljal kifelne, rundsemelne, solčštangelne, prece in še tudi nekoliko cukerpekarije, dobrega vina pa tako imam v kleti, zola je že nacirana in v vandlajhterih so že milikereni natakunjeni, vse je v ordnigi, samo ljudi še ni. Prosim zato —

Igljč. Hodite vi milikreen z vsemi vašimi špisi, prati in s celo vašo nemškutarijo k šmencu.

Ljubomir. Ne tako. Igljč! če ste mi obljubili priti, morete biti mož beseda, da ne bo imel kvara. Da sicer zlo nemškutari, je res, to je vendar znamenje, da se v mladosti ni učil slovenski v šoli in da zdaj ne čita slovenskih knjig in časnikov, pa nemškutarenje se mu še lahko prizanese, če le drugače ni nemškutar.

Drozgalec. Bogme, g. učitelj, imate prav, v šoli sem trl le nemščino in se nisem naučil niti nemške šprohe, slovenske pa tako ne; nemškutar pa vendar nisem, to vam prisegam.

Igljč. Saj to dobro vemo, in zato smo tudi obljubili da pridemo na vaš „bal“. Eno pa še vam vendar moram reči, namreč, da vam zelo zamerjam, da nimate nobenega slovenskega časnika, in le samo nam nasprotno „Tagespošto“ in zato vam nazoč vseh teh poštenjakov tukaj rečem, če si ne boste spravili v kratkem kakega slovenskega časnika, me štirje voli več ne privlečejo v vašo krčmo. Da boste znali!

Ljubomir. Igljč ima prav, to ni lepo da ne podpirate našega domačega časnikarstva. Proti temu pa davate strašno mnogo denarja ravno za taki nemški časnik, ki nas Slovence zmirom psuje, in ki je dražji, kot trije naši slovenski časniki, ki vendar tudi vse to prinašajo, kar nam je potrebno vedeti.

Semenko. Res je, jaz vam to tudi zamerjam in rečem, če si ne boste spravili slovenskega časnika, ne bom več prestopil vašega praga, rajše grem v Borovje k Strnadu, ki vendar ima „Slov. Gospodarja.“

Drozgalec. Prosim za vergebingo, obečam vam ganc za gvišno, da bom vse storil, kar želite, samo ne zapustite me.

Ljubomir. Vi ste že pravi „gvišno.“ — Prizanesite mu za zdaj pa ite k njemu na „bal“, pust je tako, zato obesimo za danes politiko na klin! Dobro „unterholtingo“ tedaj g. Drazgalec!

Dopisi.

Iz Ponkve. Na dan sv. Valentina t. j. 14. svečana, ko je bil tukaj sejem, je neka že precej priletna žena, vdova, grede po noči domu, padla v neko jamo na glavo. Jama je bila pripravljena, da bi se spomladi zasadilo kako drevo v njo in je bila na zemljišču našega grajšaka Gutenthala.

Reveca je bila sama in si zato ni mogla pomagati iz jame in je storila smrt v nji. Našli so jo še le drugi dan okoli 9. ure. Škoda, da je tako naglo in žalostno smrt storila, ker bila je dobra mati in pridna gospodinja, in zato marsikteri žaluje po nji. Ker pa je tako rekoč v zemlji smrt našla, ji naj bo ona lahka.

Kmet iz okolice.

Iz Ivanec 13. svečana t. l. Ker se nikdo ne oglasi iz naše okolice, moram jaz oznaniti strašno hudodelstvo, katero se je zgodilo v občini logetinski. Dne 12. grudna rečnega leta, pride namreč k meni moj sosed in se mi pritoži, da potrebuje denar, ker mora plačati dačo in me prosi, naj kupim od njega polovnjak vina, smilil se mi je, in zato sem mu rekel, da hočem vino kupiti, samo bi ga prej rad skušil, da zvem, koliko je vredno. Sosedu je bilo celo to prav, in zato se podava na pot v njegov vinograd. Pa kaj najdeva tamo: duri so bile vse odprte in v hiši je bilo strašno vse razdžano. Hudodelci so namreč po noči podkopali kuhinjo in tako prišli v hišo. Ko prideva v sobo, najdeva strašno prikazen, okolo 70 let stara vincerica je ležala mrtva na obrazu in na peči, in kar je naju še bolj strašilo, bila je celo gola; hudobneži so jo namreč slekli, potem ko so jo umorili.

Ta hudobija se je, kakor je zapovedano, oznanila gospodski, in mi četirje, ki smo najprej prišli k hiši in vse to prvi videli, smo bili poklicani kot pričé k sodnji v Gornjoradgonu; in zdaj poslušajte, dragi sobrati Slovenci krivico, ktera se nam je pri sodnji godila. Med nami štirimi pričé sem namreč samo jaz neke besede nemški zastopil, drugi trije pa nobene ne. Uradovanje se začne in sicer samo nemško, in čeravno smo trdili, da ne zastopimo nemških vprašanj in prosili uradnika, naj slovenski uraduje, vendar tega ni hotel, temuč na vse naše prošnje vsikdar rekel; „No, so viel werdens schon können.“ Odgovarjali smo zato, kolikor je bilo mogoče, ali prav ali ne prav, sami ne vemo, in zato, ker ne vemo, kar smo odgovarjali, nam to največ lase beli, da smo mogli prisegnoti, da smo resnico govorili.

Tako ravnajo z nami strašni nemškutarski uradniki, ktere mi plačujemo s težko zasluženimi denarji in v naši slovenski deželi, in kar je še več, pri tisočkrat objubljeni ravnopravnosti vseh jezikov v uradih! Ali je to prav, ali je to ravnopravnost! ali mi ne plačujemo naših dač kakor drugi narodi v našem cesarstvu!! Kako dolgo bo še to trajalo?!

Andrej Šturm, gostilničar.

Zgodovinski spomini.

(Priobčuje J. M.)

3.

Vstanovitev slovenskih vojvodov na Koroškem in slovenski jezik.

Opat Janez Vetrinjski, ki je živel od 1280—1340, tedaj za časov, ko je Koroško slovensko vojvodstvo, prišlo na Habsburško rodovino, nam ustanovitev slovenskega vojvoda tako-le popisuje: „Prvega septembra 1286 je bil Majnrad Tirolski po starodavni šegi slovesuo na vojvodski sedež povzdignjen. Je namreč na znožju karnske gore (sub monte Carinthiano) blizo cerkve sv. Petra kamen, na kterega se svoboden kmet posadi, ki ima ta častni posel v rodovini podedovan. Z jedno roko drži marogastega bika, in z drugo kobilu jednake barve. V sivem rasu in kmečkih črevljih čaka ne dalječ deželni knez z deželno zastavo, obdan od zlahtnikov in vitezov. Med njimi je grof Goriški kot deželni

poslopnik in grof Tirolski kot deželni grof in drugi grofi, vsi v največem krasu.

Ko se vojvoda opirajoč na palico, kmetu na kamennem sedežu približa, praša kmet v slovenskem jeziku: „Kdo je ta, ki tako prihaja?“ Okoli sedeči odgovoré: „Deželni knez.“ Na to poprašuje kmet nadalje: „Ali je pravičen sodnik, kteremu je blagor domovine pri srcu?“ — „Ali je svoboden?“ „Ali je prijatelj in branitelj prave vere?“ Vsi mu odgovoré: „Je in bode.“ „Ali po kteri pravici“, nadaljuje kmet, me more z mojega sedeža spraviti?“ Vsi mu odgovoré: „Dobiš 60 beličev, marogastega bika, konja in obleko, ki jo ima knez in svobodno stori tvojo hišo vsega davka.“

Zdaj udari kmet kneza raklo na lice in ga opominjač naj bode pravičen sodnik, odstopi z sedeža in vzame oboje živinčet z seboj. Potem stopi knez na prosti kamen, potegne meč, ga zavihti na vse štiri strani sveta, glasno obljubljuje vsem biti pravičen sodnik po dolžnosti in pravici.

S tem obredom je tudi še šega navadna, da se knez iz kmečkega klobuka napije.

Sicer pa je vsakemu, kteri ga pred cesarja na odgovor zove, dolžen le v slovenskem jeziku odgovarjati.

Politični ogled.

Njih Veličanstvo cesar je generala Rodič-a, ki je bil iz mnogih strani napaden zaradi pomirjenja Dalmatincev in na Dunaj pozvan, prav prijazno sprejel.

Ministerstvo se hoče spet pobotovati, in zato je na Dunaj poklicalo barona Koller-ja in dva zastopnika češkega naroda, namreč dr. Riger-ja in dr. Sladkovski-ga na pogovor. Koller je gotovo šel na Dunaj, ali gresta tudi narodna zastopnika je zlo dvomljivo, ker česki listi pravijo, da s tem ministerstvom poravnaje ni mogoče. — Čita se tudi v mnogih časnikih, da je „globoko segajoči razpor med našim ministerstvom in Beustom“ in sicer zato, ker se vedno vtika v notrajne zadeve. Na Dunaju so se te dni tudi posvetovali tudi ministri Andraš, Lonyay, Brestel in Giskra pod cesarjevem prvoscedstvom zastran vojaške granice posebno zastran tega, ali bi plačevali Ogri k splošnim vladnim stroškom več, če dobijo granico in pravice. Da je spet obveljal ogerski nasvet se ve. — Ogri tedaj vsikdar zmagajo!

Ministerstvo policije se je s cesarjevo naredbo zedinilo z notrajnim ministerstvom, in Giskra ima zdaj oboje ministerstvo.

V dunajskem državnem zboru se je sklenola nova postava pisemske tajnosti. Po tej postavi zadene uradnika ali uradnega služabnika ali tudi vsako drugo osebo, ki je v javni službi, ječa do šest mesecev, ako je pisemsko tajnost nalašč v svojem uradnem poslu oskrnil, in če je to storila neuradna oseba, mora plačati 500 gold. globe ali pa pride 3 mesece v ječo. §. 2 te postave tudi določuje, kedaj se smejo pisma uradno pograbit in odvzeti. To se ne sme nikdar zgoditi iz policijskih nagibov, in je le tedaj dopuščeno, ako je konfiskacija sodnik sklenol in zaukazal in tudi razloge povedal.

V odseku državne zbornice je Giskra že drugoč zagotavljal, da vlada hoče le nekoliko privoliti Poljakom. Drugi njegovi prijatelji pa so zatrjavali, da se bodo te koncesije dale samo Poljakom, drugim narodom pa ne.

Ogerski državni zbor je sklenol, da se sme sodnijsko postopati proti srbskemu poslancu Dr. Miletiču zaradi „pregrebe“, da je v svojem časniku „Zastava“ o hrvaškem deželnem zboru zaničljivo in grdo pisal.

V Pragi je pretekli teden bila končana pravda zaradi velezdaje, ktere je bilo obtoženih šest mladih ljudi. Toženi V. Kerber 20 let star, ki je bil obtožen, da je spomlad znano petardo pred policijskim poslopjem zažgal, da je skrivno politično društvo proti avstrijskim namenom snoval, na skrivnem časopis „Blanik“ naročnike nabiral, skušal denar ponarejati itd., je obsojen na 10 let v ječo. Izmed drugih, ki so bili obtoženi, da so mu pri tem pomagali, je eden obsojen na 6 let, eden pa na sedem mesecev v ječo. Trije so spoznani za nedolžne. Sodba je bila skrivna.

V Bavarskem je ministerska kriza že tudi končana; kralj je moral vendar le svojega ljubljenca grofa Hohenlohe odpustiti. Drugi ministri so ostali.

Iz Berlinu se piše, da je tamo pruski kralj odprl